

A Comparative Study of the Modernization of Cultural and Identity Components in Islamic Art with Emphasis on Globalization

Sara. Jahangiri¹, Mohammadreza. Sharifzadeh^{2*}, Mohammad Kazem. Hassanvand³

¹ PhD Student, Department of History, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

² Professor of Art Department, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

³ Associate Professor, Department of Painting, Faculty of Art and Architecture, University of Tarbiat Modares, Tehran, Iran

* Corresponding author email address: moh.sharifzade@iauctb.ac.ir

Article Info

Article type:

Original Research

How to cite this article:

Jahangiri, S., Sharifzadeh, M., & Hassanvand, M. K. (2024). A Comparative Study of the Modernization of Cultural and Identity Components in Islamic Art with Emphasis on Globalization. *Journal of Social-Political Studies of Iran's Culture and History*, 3(3), 111-130.

© 2024 the authors. Published by Iran-Mehr: The Institute for Social Study and Research. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

ABSTRACT

One of the most significant theoretical discussions overshadowing macro sociological perspectives today is the issue of globalization. Globalization encompasses economic, political, social, cultural, and structural dimensions, all of which play a fundamental and essential role in the discourse on globalization. Among these, the study of art, as one of the most powerful and influential tools and a key component in shaping cultural globalization, has garnered attention. Therefore, the aim of the present study was to explore the capabilities and structural and visual components of Islamic arts in the process of globalization. This research is descriptive-comparative in nature and method, and while examining the concept of globalization, it attempts to analyze the position of Islamic arts in the flow of globalization based on structural and visual components in the contemporary world. The results of the study indicate that globalization, from the perspective of theorists and based on globalization components, is possible due to interactions and communications in light of various global cultural and artistic events, as well as the platforms for the emergence of works in virtual spaces. However, it may also involve risks. Globalization requires progress and interaction with the world, which in turn will introduce and recognize Iranian Islamic art. Islamic art, contemporary and aligned with Iranian identity, can influence the proper course of this movement. The use of Iranian structural and visual components with a contemporary perspective is one of the important aspects of globalizing Iranian art.

Keywords: Islamic culture, Islamic identity, Islamic art, universality of art

EXTENDED ABSTRACT

Globalization, a multifaceted phenomenon influencing economic, political, social, and cultural dimensions, has become a central topic in sociological discussions. This paper explores the intersections of globalization and Islamic art, particularly focusing on how modernity has shaped cultural and identity components within Islamic artistic traditions. The research delves into the complex relationship between the forces of globalization and the traditional aspects of Islamic art, examining how these forces have redefined the visual and structural elements of these art forms. Through a descriptive-comparative methodology, the authors analyze how Islamic art, deeply rooted in cultural and religious identity, interacts with globalizing forces to retain its uniqueness while adapting to contemporary contexts.

The influence of globalization on art, particularly Islamic art, is both enriching and challenging. On the one hand, globalization promotes the exchange of cultural elements, allowing Islamic art to reach wider global audiences. As outlined by various theorists, this exchange can enhance the visibility of Islamic art on the global stage, allowing it to be appreciated beyond its geographical and religious origins (Anoshirvani, 2015, 2018; Giddens, 2008). However, the integration of Islamic art into a globalized world also brings about risks, such as the dilution of its core identity in favor of more commercially viable aesthetics. This study asserts that while Islamic art must evolve to remain relevant in a global context, it must do so without compromising its foundational values and principles, particularly those rooted in Islamic culture and religious identity.

Central to this research is the idea that the modernization of Islamic art is necessary for it to maintain its place within the global art scene. The authors highlight how Islamic art, with its rich tradition of symbolism and spirituality, can be contemporized through the use of modern visual elements while retaining its connection to Islamic philosophy and cultural identity. In particular, the study emphasizes the potential of Iranian Islamic art to bridge the gap between tradition and modernity by incorporating both contemporary artistic techniques and traditional Islamic motifs (Partovi, 2017). This balance, according to the research, is crucial for ensuring that Islamic art remains a significant cultural force in the globalized world.

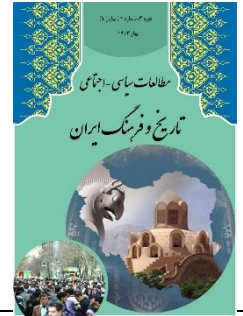
One of the key findings of the study is that globalization provides both challenges and opportunities for the preservation and evolution of Islamic art. As global cultural and artistic events create platforms for Islamic art to be showcased, there is a risk that the unique structural and visual components of this art form may become commodified (Schulte, 2008). This commodification can lead to a loss of the deep spiritual and cultural meanings traditionally associated with Islamic art. Yet, the study also argues that through careful modernization, Islamic art can continue to influence and contribute to global culture while remaining faithful to its Islamic roots. The authors note that contemporary Islamic art, when grounded in traditional aesthetics, has the potential to enrich global artistic discourse by offering a counter-narrative to Western-dominated artistic trends.

Another aspect of modernization explored in this research is the role of Islamic art in reinforcing cultural identity within the context of globalization. The study argues that as globalization brings different cultures into closer contact, there is an increased need for Islamic art to serve as a medium for expressing and preserving Islamic cultural identity. This is particularly important in the face of cultural homogenization, where local and traditional art forms are at risk of being overshadowed by more dominant, global art movements (Rezaei Esfahani, 2008). By adapting to the modern world while

maintaining its unique cultural and religious significance, Islamic art can continue to play a critical role in the identity formation of Muslim societies, both within and outside the Islamic world.

The research concludes by emphasizing the importance of visual and structural components in the process of modernizing Islamic art. It suggests that these components, which include elements such as geometric patterns, calligraphy, and symbolic imagery, must be preserved and incorporated into modern artistic practices. By doing so, Islamic art can retain its distinctiveness while remaining relevant in a rapidly globalizing world. The study points out that the success of Islamic art in the global arena depends on its ability to balance tradition with innovation. This balance allows for the preservation of Islamic cultural heritage while embracing the new opportunities presented by modern artistic trends and technological advancements (Giddens, 2008).

In conclusion, the research offers a comprehensive analysis of the modernization of Islamic art in the context of globalization. It highlights the dual challenges of preserving cultural identity and embracing modernity, emphasizing that Islamic art has the potential to thrive in the global art world if it can navigate these challenges successfully. By maintaining its core visual and structural components while adapting to contemporary trends, Islamic art can continue to serve as a powerful cultural force, both within the Islamic world and beyond. The study ultimately calls for a thoughtful and deliberate approach to modernizing Islamic art, one that respects its historical and cultural significance while embracing the creative possibilities of globalization.

مطالعه تطبیقی معاصر سازی مؤلفه‌های فرهنگ و هویت در هنر اسلامی با تأکید بر جهانی شدن

سارا جهانگیری^۱، محمدرضا شریف زاده^{۲*}، محمد کاظم حسنونند^۳

۱. دانشجوی دکترا، گروه هنر، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۲. استاد گروه هنر، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۳. دانشیار، گروه نقاشی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران

* ایمیل نویسنده مسئول: moh.sharifzade@iauctb.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

نوع مقاله

پژوهشی اصیل

نحوه استناد به این مقاله:

جهانگیری، سارا، شریف زاده، محمدرضا، و حسنونند، محمد کاظم. (۱۴۰۳). مطالعه تطبیقی معاصر سازی مؤلفه‌های فرهنگ و هویت در هنر اسلامی با تأکید بر جهانی شدن. *مطالعات سیاسی-اجتماعی تاریخ و فرهنگ ایران*، ۳(۳)، ۱۳۰-۱۱۱.

© ۱۴۰۳ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

یکی از مهم‌ترین نظریه‌پردازی‌های که امروزه بر دیدگاه‌های کلان جامعه‌شناسی سایه افکنده است، بحث جهانی شدن است. جهانی شدن شامل ابعاد اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و ساختاری است که در بحث جهانی شدن نقش اساسی و مهمی ایفا می‌کند. در این میان بررسی هنر به عنوان یکی از قدرتمندترین ابزارهای تأثیرگذار و یکی از مؤلفه‌های جریان ساز در بستر جهانی شدن فرهنگی، مورد توجه است. لذا هدف از پژوهش حاضر مطالعه‌ی شناخت توانایی و مولفه‌های ساختاری و بصری هنرهای اسلامی در فرآیند جهانی شدن بود. این پژوهش بر اساس ماهیت و روش توصیفی-تطبیقی است و ضمن بررسی مفهوم جهانی شدن، سعی در تحلیل جایگاه هنرهای اسلامی در جریان جهانی شدن و بر اساس مولفه‌های ساختاری و بصری در دنیای معاصر را دارد. نتایج پژوهش حاکی از این است که جهانی سازی از دیدگاه نظریه‌پردازان و بر اساس مولفه‌های جهانی شدن، به دلیل تعاملات و ارتباطات با توجه به رویدادهای مختلف فرهنگی هنری جهانی و هینطور بسترهای ظهور آثار به صورت مجازی ممکن است ولی مخاطراتی را نیز ممکن است در بر داشته باشد. جهانی شدن نیاز به حرکت به سوی پیش رفت و تعاملات با دنیا دارد که در پی آن هنر اسلامی ایرانی شناخته خواهد شد و هنری با هویت ایرانی و متناسب با امروز، معاصر سازی شده می‌تواند در این راستا در روند صحیح این حرکت تأثیرگذار باشد. استفاده از مولفه‌های بصری و ساختاری ایرانی با نگاهی معاصر از جنبه‌های مهم جهانی-سازی هنر ایران است.

کلیدواژگان: فرهنگ اسلامی، هویت اسلامی، هنر اسلامی، جهانشمولی هنر

مقدمه

نقش پررنگ جهانی شدن در تغییر فرهنگ‌ها، انکارناپذیر است. در فرآیند جهانی شدن برخی فرهنگ‌ها نفوذ بیشتری داشته و برخی دیگر با چالش‌هایی مواجه شده‌اند. این در حالی است که هنرهای سنتی اسلامی، به عنوان یکی از شاخصه‌های بنیادین فرهنگ، در برخورد با فرآیند جهانی شدن دچار چالش‌هایی است (Fischer, 2017). هنرهای اسلامی نیز در مواجهه با این فرآیند با مسائلی روبرو شده‌اند اما به واسطه‌ی ظرفیت‌هایی که دارا هستند این قابلیت را دارند که در این روند، پویا باقی بمانند. با ملاحظه‌ی هنرهای سنتی در دوران معاصر و جایگاه این هنرها در جامعه، همچنین با رویکرد غرب‌گرائی در جامعه ایرانی و فاصله گرفتن از سنت‌گرایی و اینکه آیا رویارویی با چالش جهانی شدن، با توجه به احیا گذشته و تمایل به پیشرفت و پیوست به سطح جهانی، معاصرسازی به درستی انجام شده است؟ امروزه شاهد ورود انبوهی از صنایعی هستیم که با تقلید از هنرهای سنتی در کشورهای دیگر با کیفیت پایین و بسیار ارزان تولید شده و صادر می‌گردد، حال آنکه هنرهای سنتی ایران در بازارهای داخلی کمتر مورد توجه بوده و از سوی دیگر محدودیت در صادرات این صنایع که زمانی بازار جهانی داشته‌اند، پیامدهای نامطلوبی بر فرهنگ و هنر ایران زمین دارد. تبادل تجاری با جوامع دیگر و تأثیرات متقابل در حوزه‌ی فرهنگ و به تبع آن هنرهای سنتی اسلامی تغییرات فرهنگی اجتماعی، تأثیرات عمیق و مهمی بر هنرهای متداول در جامعه خواهد داشت (Anoshirvani, 2015, 2018). با توجه به اهمیت فرهنگ و هویت در هنر اسلامی و نیز قابلیت جهان‌شمولی فرهنگ و هنر اسلامی، هدف مطالعه حاضر بررسی تطبیقی معاصرسازی مؤلفه‌های فرهنگ و هویت در هنر اسلامی با تأکید بر جهانی شدن می‌باشد.

جهانی شدن از دیدگاه نظریه پردازان

امروزه جهانی شدن به علت نفوذ در کلیه عرصه‌ها و شئون زندگی، ذهن بسیاری از روشن فکران، سیاستمداران و دانشگاهیان در جوامع مختلف را به خود مشغول کرده و موجب شکل‌گیری برداشت‌های متفاوت و حتی متضادی نسبت به ماهیت، پیامدها و علل و عوامل جهانی شدن شده است. برخی با دید خوش‌بینانه به این پدیده نگرسته و بسر پیامدهای مثبت جهانی شدن تأکید می‌کنند و برخی دیگر با نگاهی بدبینانه تنها پیامدهای منفی جهانی شدن را مد نظر دارند. بخش زیادی از این اختلاف دیدگاه‌ها به ارزیابی ماهیت و پیامدهای جهانی شدن فرهنگی باز می‌گردد و در این خصوص گفتمان‌های مختلفی وجود دارد و هر گفتمان نگاه ویژه‌ای نسبت به جهانی شدن دارد (Anoshirvani, 2015, 2018).

بررسی پیامدهای فرایند جهانی شدن فرهنگی در دهه ۱۹۹۰ توجه سازمان‌های بین‌المللی را به خود جلب کرد. یونسکو در این دهه برنامه پژوهشی آینده فرهنگ‌ها را پی می‌گیرد تا پیامد روندهایی چون گسترش الگوی نوسازی فرهنگی به شیوه غربی در سطح جهان، فرایند همسان‌سازی و همگن‌سازی فرهنگ‌ها و ارزش‌های فرهنگی و ظهور پدیده مقاومت فرهنگی به عنوان واکنشی در برابر یکسان‌سازی فرهنگ‌ها را مورد بررسی قرار دهد. در خصوص آینده فرهنگ‌ها چندین روایت وجود دارد؛ اولین روایت به گونه‌ای بدبینانه بر آن است که همه فرهنگ‌ها اصالت خود را از دست می‌دهند یا به صورت موزه‌ای در می‌آیند. روایت دیگر، آمیزش سنت و نوگرایی به شکل «ثبات در عین دگرگونی» را مطرح می‌کند. روایت دیگر، مقاومت فرهنگی از ایستادگی فرهنگ‌های جوامع بی‌شمار در برابر فرهنگ حاکم سخن می‌گوید. روایت چهارم نسبی بودن و عدم کامل بودن فرهنگ‌ها را می‌پذیرد. روایت پنجم به نام «آشفته بازار، امکان نفوذ فرهنگ‌ها و آگاهی‌ها در همدیگر در یک جنگل فناوری ارتباطی را روایت می‌کند. آخرین روایت امکان نفوذ فرهنگ شرقی بر دیگر فرهنگ‌ها را نشان می‌دهد. این روایت اخیر دو شکل مختلف دارد. اولین خرده روایت، بیان کننده روند غربی شدن و شرقی شدن همزمان در فرایند جهانی شدن است که در آن «شرق سمبول

بازگشت به سنت، معنا و معنویت‌گرایی و غرب سمبول مدرنیته و فرایند تشدیدکننده مادی‌گرایی و مصرف‌گرایی» است (پازوکی، ۱۳۹۶: ۳۰). اما روایت افراطی‌تر آن، چرخش به سوی شرق را به معنای پایان استیلای فرهنگی غرب می‌داند که در فرایندهای کنونی گفت‌وگو محورانه جهانی‌گرایی بین شرق و غرب در حال شکل‌گیری است. این روایت اخیر را پاتومکی (۱۳۸۳) مورد ارزیابی قرار داده است. محققانی مانند التونورا ماسینی موضع‌گیری متفاوت اندیشمندان کشورهای مختلف در مقابل جهانی شدن را «روایت» می‌نامند. در دوره معاصر اندیشه در باب جهانی شدن از تنوع فراوانی برخوردار است و در آن‌ها تعیین دقیق مرز گفتارهای واقعی و گفتارهای هنجاری به سادگی ممکن نیست. این اندیشه‌ها تنها شرح آنچه رخ می‌نماید، نیستند بلکه دلالت‌هایی برای کنش‌های کنونی و گزینش‌های آینده را نیز در بر دارند. دفاع از جهانی شدن با حمله به آن، تا حد زیادی با منازعات ایدئولوژیک آمیخته است (Pertovi, 2017). رابرتسون و خندکر (۱۳۸۳) گفت‌مان‌های جهانی شدن را علاوه بر منازعات ایدئولوژیک با زمینه‌های منطقه‌ای یا تمدنی، گوناگونی رشته‌های دانشگاهی و حوزه گفت‌مان‌های جنسیت مدار مرتبط می‌یابند. بدین ترتیب گفت‌مان‌های جهانی شدن خود آمیخته با جنبه‌های محلی و خاص‌گرایانه است. این نویسندگان جهانی شدن را در خطر تبدیل به یک شعار صرف می‌دانند تا یک مفهوم جدی علوم اجتماعی که به منزله نمادی برای اظهار نارضایتی درباره انواع مشکلات بوم شناختی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی است (Tawhidi, 2008).

فرگس حتی از اسطوره‌های جهانی شدن سخن می‌گوید و می‌کوشد تا از طریق بررسی این اسطوره‌ها و مسائل معناشناختی مربوط به آن، موضوع مناقشه برانگیز جهانی شدن را ارزیابی کند (Tavasoli, 2016). به نظر او اسطوره آمیخته‌ای از واقعیت، آرمان‌گرایی و توهم است و در خدمت مقاصد ایدئولوژیک نیز قرار دارد. یکی از اسطوره‌های جهانی شدن معاصر «همگونی فرهنگ جهانی» است. براساس این اسطوره، مصرف تولیدات فرهنگی عامه‌پسند و تولیدات رسانه‌ای یکسان، فرافرهنگی را پدید می‌آورد که هویت جمعی آن مبتنی بر الگوهای مشترک مصرف است. این فرافرهنگ بر کل ساختارهای اجتماعی دنیا تسلط می‌یابد. موضوع هویت‌های فرهنگی در شرایط کنونی جهانی شدن علاوه بر اهمیت نظری، دارای اهمیت راهبردی و سیاسی نیز بوده است. برخی از این مطالعات به تلاش اقلیت‌های ملی و مذهبی در کشورهای اروپایی و آمریکایی برای رشد و حفظ هویت‌های خویش در یک جامعه بیگانه، که در معرض همگون‌سازی فرهنگی قرار دارند، باز می‌گردد (Robertson, 2008).

برخی از نویسندگان، از پایان هویت فرهنگی سخن می‌گویند و بر این باورند که سوپر مارکت فرهنگی جهانی با عرضه کالاهای فرهنگی و رسانه‌ای متفاوت، جای عناصر فرهنگی محلی را می‌گیرد و هویت فرهنگی به «هویت بازار تبدیل می‌شود» (Rezaei Esfahani, 2008). فرهنگ، دیگر با ملیت و سنتی که فرد بدان تعلق دارد، تعریف نمی‌شود بلکه به عنوان سبک زندگی، با ذوق و سلیقه شخص و انتخاب‌های فردی در یک بازار متنوع رابطه دارد. احساس پیوستگی به یک ملت یا سنت، با ایده انتخاب آزاد در اقتصاد بازار جایگزین می‌شود. برخی دیگر بر این عقیده‌اند که فرهنگ دارای جنبه‌هایی است که تا حد زیادی در مقابل فرایند کالایی شدن و گسترش بازارهای جهانی مقاومت می‌کند. زبان‌ها، مناسبات شخصی و پیوندهای مذهبی، قومی و سیاسی در برابر گسترش فرهنگ یکپارچه جهانی ایستادگی می‌کنند. جهانی شدن فرهنگی نه تنها در پسین اندیشمندان و سیاست‌گذاران کشورهای جهان سوم، بلکه در بین نظریه‌پردازان و سیاستمداران کشورهای توسعه یافته همچون فرانسه، استرالیا و ژاپن نیز نگرانی‌هایی را به همراه آورده است. واژه‌های «امپریالیسم فرهنگی»، «آمریکایی شدن» و «غربی شدن» را در وهله اول، خود نظریه‌پردازان غربی ابداع کردند (Schulte, 2008). بخشی دیگر از نویسندگان نیز به نقد محتوای نظری این اصطلاحات پرداختند. این امر بیانگر دو نگرش خوش‌بینانه و بدبینانه نسبت به ماهیت فرهنگی جهانی شدن است.

جهانی شدن فرهنگی بر فرهنگ عامه و فرهنگ سیاسی تأثیر می‌گذارد. فرهنگ عامه، اوقات فراغت، ورزش و رفتارهای فرهنگی روزانه را شامل می‌شود و فرهنگ سیاسی ارزش‌ها و هویت‌هایی را در بر می‌گیرد که اغلب با مفهوم ملیت پیوند دارد. این دو در شکل دادن به

هویت‌های جمعی اهمیت دارند. جهانی شدن، فرهنگ مردم را از حیث پراکتیس‌های روزانه و نیز حس تعلقات آن‌ها دچار تنش و دگرگونی کرده است. ماتيو آرنولد، نویسنده دوران ویکتوریا، حتی در اواسط قرن نوزدهم از تأثیر فرهنگ آمریکایی بر فرهنگ عمومی و سیاسی انگلستان نگران است و «آمریکایی شدن فرهنگ» را موجب تمایل به «ناتمامیت و پراکندگی و اعتیاد به ابتذال» می‌داند (Schulte, 2008).

نظریه‌پردازان مکتب فرانکفورت نیز در ارائه نگرش انتقادی به پویس‌های فرهنگی در سطح جهان پیشگام بودند. به نظر آن‌ها، فرهنگ کنونی ارزش زیبایی شناختی خود را از دست داده و تبدیل به ابزاری در اختیار نظام سرمایه‌داری جهت تداوم سلطه خود شده است؛ صنعت فرهنگ موجب تجاری و توده‌ای شدن فرهنگ سرمایه‌داری و در نتیجه موجب استمرار سلطه اقتصاد جهانی سرمایه‌داری گشته است و آمریکاسازی یکی از جلوه‌های فرهنگ توده‌ای در عرصه جهانی است. بدین ترتیب، دغدغه‌های نویسندگان در خصوص تأثیرات فرهنگ‌های قدرتمند جهان کنونی پدیده تازه‌ای نیست، ولی در سال‌های اخیر و با کاربرد مفهوم جهانی شدن فرهنگ، توجه به این تأثیرات افزایش یافته است. علی‌رغم ادبیات گسترده مربوط به رابطه فرهنگ و جهانی شدن، در مقاله حاضر، فقط آراء آن دسته از نظریه‌پردازانی ارائه می‌شود که زمینه‌های مفهومی لازم را برای طرح نظری مسئله پژوهش، فراهم می‌سازند.

گیدنز: در نظر گیدنز، جهانی شدن ویژگی پیشرفته‌ترین مرحله فرایند تجدد است. از این رو شناخت علل و عوامل جهانی شدن، مستلزم آگاهی از فرایند شکل‌گیری و تداوم تجدد است. ابعاد مدرنیته از نظر گیدنز عبارتند از: سرمایه‌داری، صنعت‌گرایی، دستگاه‌های حراست و وسایل مهار خشونت. مدرنیته پدیده‌ای ذات جهانی است و این قضیه در برخی از بنیادی‌ترین ویژگی‌های نهادهای مدرن، به ویژه از جاکندگی و بازاندیشی این نهادهای آشکار است. به همین دلیل گیدنز ابعادی را برای جهانی شدن در نظر می‌گیرد که از ابعاد نهادی مدرنیته نشئت گرفته‌اند (Giddens, 2008).

اما در یک واقعیت اجتماعی تحول یافته از تشدید فرایندهای مدرنیته، زندگی می‌کنیم. این فرایند هم به نظام‌های گسترده جهانی معطوف است و هم به بسترهای محلی و شخصی تجربه اجتماعی، جهانی شدن به عنوان عالی‌ترین مرحله تجدد، یعنی کنش از دور و با فاصله، تنها به واسطه جدایی زمان و فضا ممکن شده است. مفهوم کلی جهانی شدن را از طریق تأمل در وجوه اساسی فاصله افتادن بین زمان و فضا بهتر می‌توان درک کرد. جهانی شدن به معنای در هم گره خوردن رویدادها و روابط اجتماعی سرزمین‌های دور دست با تار و پود محلی جوامع دیگر است. تقابل عوامل جهانی و محلی، پایه‌های اساسی استدلال گیدنز است. به نظر وی، بسیاری از وجوه نهادهای امروزی، حتی مردم سنتی‌ترین سکونت‌گاه‌های جهان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. از طرف دیگر، در بخش‌های پیشرفته جهان نیز ماهیت زندگی روزمره به طور مستمر تحت تأثیر پیوند عناصر محلی و جهانی تحول می‌یابد (Giddens, 2008).

به نظر گیدنز، تجدد پاره‌ساز است و در عین حال یک پاره و یک کاسه هم می‌کند. از سطح افراد تا سطح منظومه‌های سیاره‌ای به عنوان یک کل، گرایش به سوی یک پارگی و گردهمایی در کنار گرایش به چندگانگی و پراکندگی به چشم می‌خورد. گیدنز در خصوص یک پارگی در برابر چندپارگی، از پدیده بازاندیشی یاد می‌کند. جهانی شدن صورت‌های نوپدیدی از وابستگی جهانی و آگاهی سیاره‌ای و نظارت بازاندیشانه و آگاهانه بشر را به بار می‌آورد؛ به طوری که کردارها و آداب اجتماعی دائمی تغییر می‌یابند و در این میان، نقش رسانه‌های ارتباط جمعی در جهت افزایش آگاهی افراد نسبت به رویدادها و وقایع جهانی اهمیت پیدا می‌کند. در عصر کنونی، تقابل با آگاهی جهانی منجر به گسترش و بازسازی گرایش‌های خاص گرایانه می‌شود. بازسازی خاص گرایانه، در انواع جنبش‌های بنیادگرایانه فرهنگی، سنت را به مصاف یکپارچگی جهانی آورده است. وی اشکال تازه جنبش‌های اجتماعی را نشان دهنده کوشش جمعی برای تصاحب مجدد و احیای بعضی از حوزه‌های سرکوب شده زندگی اجتماعی می‌داند. بنیادگرایی نه تنها در مذهب، بلکه در تمایلات ناسیونالیستی و قومی و حتی در میان آموزه‌های بوم‌شناسی یا سیاسی پیدا می‌شود. یکپارچگی جهانی، علاوه بر وارد کردن فشار به سمت بالا، به سمت پایین نیز فشار وارد می‌کند که فشار

اخیر، دلیل احیای گرایش‌های ناسیونالیستی و شکل‌های محلی هویت فرهنگی است (Giddens, 2008). جهانی شدن، برای باز تولید هویت‌های محلی فراهم می‌کند. در شرایط تشدید جهانی شدن، روابط اجتماعی به عنوان بخشی از یک فراگرد واحد بسط می‌یابد و فشارهایی برای خودمختاری محلی و هویت فرهنگی منطقه‌ای پدیدار می‌شود.

شولت (۱۳۸۲) ساختار بندی جهانی شدن را مورد بررسی و تحلیل قرار داده است. به نظر وی، روندهای اجتماعی تحت تأثیر ترکیبی از انتخاب‌های عاملان و سرشت‌های ساختاری شکل می‌گیرند. ساختارها و نیروهای ساختاری در یک بافت تاریخی مشخص، دامنه انتخاب‌های در دسترس عاملان را تعیین می‌کنند. همچنین، جهانی شدن از رابطه متقابل محرک‌های ساختاری و تصمیمات عاملان ناشی می‌شود. نیروهای ساختاری مرتبط با عقل‌گرایی و سرمایه‌داری از دهه‌های قبل امکانات و فرصت‌هایی را برای جهانی شدن فراهم کرده‌اند و بازرگانان، دانشمندان، دولتمردان و مخترعان، به عنوان عاملان، بر اساس این امکانات، نخستین فضاهای جهانی را گشوده‌اند. در میان ابتکارهای عاملان، از اواسط قرن بیستم، تعدادی از نوآوری‌های تکنولوژیکی و اقدامات نظارتی (قوانین و مقررات)، پویایی‌هایی را برای گسترش عمده فوق قلمرو گرایی فراهم آورده‌اند. در دهه‌های بعدی، پیشرفت‌های بیشتر در قلمرو تکنولوژی و تدوین قوانین زمینه‌ساز، شتاب بیشتر جهانی شدن را میسر ساخت. نه نیروهای ساختاری و نه ابتکار عاملان، در پیدایش جهانی شدن، از یکدیگر جدا و از لحاظ سببی یکی مقدم بر دیگری نبوده‌اند. عقل‌گرایی و سرمایه‌داری، شرایط ساختاری را فراهم کرده‌اند و در این شرایط ساختاری، تحولات تکنولوژیکی و نظارتی گوناگون، توانسته‌اند جهانی شدن را ترویج کنند. هم زمان با آن، اقدامات انجام شده در زمینه‌های تکنولوژیکی و نظارتی، موجب تداوم ساختارهای عقل‌گرایی و سرمایه‌داری از راه‌هایی شده‌اند که به جهانی شدن جامه عمل پوشانده است (Schulte, 2008).

این نظریه پرداز، چهار نوع گفتمان جهانی شدن را تشخیص می‌دهد. اول، گفتمان‌های تمدنی یا منطقه‌ای، از قبیل گفتمان‌های شرق و جنوب آسیا، اروپای شرقی، اروپای غربی، آمریکای لاتین و غیره، که در درون هر یک از آن‌ها نیز گوناگونی‌های بسیاری وجود دارد. دوم، گفتمان‌های رشته‌ای، مانند گفتمان‌های اقتصادی، سیاسی، انسان‌شناسی، جامعه‌شناسی، مطالعات فرهنگی، ارتباطات و مطالعات رسانه‌ای. سوم، گفتمان‌های ایدئولوژیک جهانی شدن است که برای سهولت کار، آن‌ها را به دو گروه گفتمان‌های چپ و راست تقسیم و تأکید می‌کند که در هر گفتمان، طرفداران و مخالفان جهانی شدن وجود دارند. چهارم، گفتمان‌های متغیر زنانه و مردانه. پژوهشگران فمینیست بیش از پیش به این طرز نگرش روی می‌آورند که یک دیدگاه زنانه درباره وضعیت جهانی، مطلوب و ضروری است و این امر تا حدی به دلیل رشد جنبش جهانی زنان میسر شده است (Robertson, 2008).

رابرتسون (۱۳۸۰)، تعریفی دو وجهی از جهانی شدن عرضه می‌کند که هم جنبه عینی جهانی شدن را در بر می‌گیرد و هم جنبه ذهنی آن را با وجود این، او بیشتر بر جنبه‌های فرهنگی و عنصر آگاهی تأکید می‌کند. جهانی شدن مفهومی است معطوف به فشردگی جهانی و تشدید افزایش آگاهی از آن مانند یک کل. او عناصر ویژگی بخش جهانی شدن را فشردگی، همگونی و در هم تنیدگی و وابستگی متقابل در سطح جهان می‌داند. از لحاظ عینی، رابرتسون بر وابستگی متقابل فزاینده میان نظام‌های سیاسی به واسطه تجارت، اتحاد نظامی و سلطه سیاسی تأکید دارد که از مهم‌ترین عوامل زمینه‌ساز این فشردگی است. از نظر او، برای درک جهانی شدن باید اول شکل‌ها و قالب‌هایی را درک کرد که جهان به واسطه آنها، به سوی یگانگی سیر می‌کند. جهانی شدن از یک سو به هم پیوندی‌های فزاینده در ابعاد مختلف حیات جهانی اشاره دارد و از سوی دیگر، به معنی جهانی شدن نهادها و پدیده‌های جمعی به کار می‌رود. مفهومی که محور تقاطع این دو گرایش را تشکیل می‌دهد، مفهوم برکنده شدن با انفصال ساختارها و فعالیت‌ها از زمینه محلی و جهانی شدن آنهاست (Malek, 2012; Robertson, 2008).

در بعد ذهنی، رابرتسون جهان بودگی را آگاهی فزاینده نسبت به جهان به عنوان یک کل می‌داند. مفهوم آگاهی، واجد محتوای بازندیشی است و جهانی شدن صرفاً به معنای عینیت افزایش هم پیوندها نیست بلکه با مسائل فرهنگی نیز رابطه دارد. رابرتسون، علاوه بر

تأکیدی که بر عام‌گرایی فرهنگی دارد، از جستجوی بنیادها یا حقیقت محلی نیز یاد می‌کند و آن را به عنوان یکی از وجوه جهانی شدن می‌بیند. وقتی جهانی شدن به صورت درهم فشرده شدن جهان تعریف می‌شود، باید بر این نکته تأکید کرد که جهانی بودن جستجوی بنیادها، جالب‌ترین وجه آن است. به ویژه این که این جستجو در میان جوامع مختلف جهان در چارچوب اندیشه‌های مربوط به سنت، هویت، قومیت و جماعت، که به طور جهانی منتشر شده‌اند، به پیش می‌رود. بسیاری از بنیادگرایی‌ها عبارتند از راه‌هایی برای یافتن جایی در جهان به عنوان یک کل. واقعیت جستجو در سطح عام، مستلزم ایجاد معیارهایی برای شناسایی و تجلی آن است. از این حیث، جستجوی بنیادها را باید پدیده‌ای مدرن یا پسامدرن به شمار آورد که مستلزم میزان قابل توجهی از بازاندری و اختراع سنت است. جستجوی بنیادها تا حد قابل ملاحظه‌ای هم از وجوه بارز جهانی شدن است و هم یکی از وجوه فرهنگ جهانی شدن است (Giddens, 2008).

والرشتاین: از نیمه دوم دهه ۱۹۷۰، اندیشه جهانی شدن با قرائت مارکسیستی نوینی از روابط مبتنی بر قدرت در سطح جهان، دست به گریبان شد که به نظریه نظام جهانی والرشتاین مشهور است. وی در یکی از جدیدترین آثارش، بحران عصر جهانی شدن را کشمکش میان هویت‌های ملی و جهانی می‌داند که به نوعی منعکس کننده کشمکش‌های سنتی تر در حوزه‌های سیاست و فلسفه میان ناسیونالیسم و انترناسیونالیسم و عام بودن و خاص بودن است که به نوبه خود، زاینده رشد تمدن بورژوازی و پیدایش اقتصاد جهانی کاپیتالیستی‌اند (Shojaei, 2020).

وی معتقد است، نظام سرمایه‌داری از قرن شانزدهم میلادی و پس از عمومیت یافتن وجه تولید سرمایه‌داری در اروپا حیات خویش را آغاز کرد. خصیصه اصلی این نظام، انباشت مداوم سرمایه و تمایل به گسترش و جهان شمولی است. سرمایه‌داری اروپایی با ابزار قهر و غلبه و تجارت و نیز با گسترش فرهنگ مدرنیزاسیون و غربی‌سازی، خود را به دیگر نقاط جهان تحمیل کرده و رفته رفته دیگر بخش‌های جهان را نیز در درون خود ادغام می‌کند (Tahidi Fam, 2008). به نظر والرشتاین، با وجود این که فرهنگ سرمایه‌داری به عنوان فرهنگ غالب در جهان مطرح است اما فرهنگ‌های محلی و خاص نیز در این نظام جهانی مطرح می‌شوند. در نظام نوین جهانی، ملی‌گرایی نمونه واقعی خاص‌گرایی به شمار می‌آید. در عرصه جهانی، مقاومت‌های زیادی در مقابل فرهنگ جهانی صورت می‌گیرد. شعار این مقابله‌های فرهنگی، مبارزه با هم‌سانی است. در دهه‌های اخیر، برخی دوباره رو به سوی خدا، فرهنگ و هویت خویش آوردند تا دوباره موقعیت پیشین را به دست آورند. راه مقابله با دور شدن از آزادی و برابری، عبارت خواهد بود از آفرینش و بازآفرینی عناصر فرهنگی خاص گرایانه‌ای نظیر هنرها، علم و هویت‌هایی که همیشه جدیدند؛ گرچه اغلب ادعای قدیمی بودن دارند؛ خاص‌گرایی‌هایی که هدف اعلام شده یا نشده آن‌ها، احیای واقعیت عام آزادی و برابری هستند. تعارض بین عام‌گرایی و خاص‌گرایی بیش از هر زمان دیگری، حاد شده و این تعارض در چارچوب فرض‌ها و روش‌های نظام نوین جهانی، به مثابه تمدن، ذات حل ناشدنی باقی مانده است (Pertovi, 2017).

اسکلیر (۱۹۹۸) با الهام از نظریه جهانی والرشتاین و به منظور رفع کاستی‌ها و ضعف‌های آن، نظریه نظام جهانی را مطرح می‌کند و در این نظریه به حوزه فرهنگ به عنوان یکی از فرایندهای سه‌گانه جهانی شدن، در کنار دو حوزه اقتصاد و سیاست، اهمیت ویژه‌ای می‌دهد. به نظر اسکلیر، در نظام جهانی کنونی، فرهنگ مصرف‌گرایی، هسته اصلی قلمرو فرهنگ را تشکیل می‌دهد که با ترغیب مردم به توسعه مصرف خود از سطح نیازهای زیستی به سطح فرهنگی، در پی ایجاد یکپارچگی بین همه طبقات است. شبکه‌های این فرهنگ دارای گستره‌ای جهانی است و در پیوند با شبکه‌های اقتصادی و سیاسی، در خدمت تداوم نظام جهانی سرمایه‌داری قرار دارد.

معاصر سازی در هنر اسلامی

دین، محور و کانون هر گونه باور دینی و تجربه دینی، عقیده به امر قدسی یا موجود متعالی است که آفریدگار است و در سراسر هستی تجلی کرده است. آتو در کتاب مفهوم امر قدسی در ابتدا برای امر قدسی سه ویژگی هیبت، جذابیت و رازآلودگی را ذکر می‌کند که در کنار آن‌ها به عنصر عظمت، قدرت، حضور همه‌گیر، آگاهی مطلق، جلوه‌گری، آفریدگاری و دیگر صفات کمال اشاره می‌کند. او عقیده به چنین موجود و حقیقتی را کانون و اساس دین و ملاک دینی بودن هر باور، احساس، تجربه، فعل و اثری می‌داند و معتقد است که از اینجاست که مظاهر دینی پدید می‌آیند، خواه در قالب سروده‌های دینی و موسیقی، نقاشی، شعرسرایی باشد یا در قالب معماری دینی، نمایش و دیگر هنرها. هنر دینی همواره رو به سوی امر قدسی و موجود متعالی دارد و آدمی را به قدرت و کمال بیکران متصل می‌سازد. این احساس توسط هنرمند به اثر هنری و در نتیجه به مخاطب انتقال می‌یابد (Gol Mohammadi, 2008).

هنردینی، نه تنها هنری است که باورها و ارزش‌های دینی را متجلی و متبلور می‌سازد، بلکه اثری است که توسط یک پدیدآورنده دیندار و برخوردار از تجربه ایمانی پدید آمده است و در اینجا اهمیت نقش هنرمند و تفکر و ذهنیت او، طهارت نفس، آرمان‌ها و ارزش‌های و جهان بینی او مطرح می‌شود. هنر دینی که هنر اسلامی نیز از آن مستثنی نیست، بلکه از بارزترین و برجسته‌ترین است و زیبایی خداوند را که مطلق و ابدی است به شهود می‌گذارد. این وحدت که بیانی از اصل توحید است بنیان جهان بینی اسلامی را می‌سازد. بشر امروز، سخت محتاج این یادآوری و تذکر عهد است و رسالت سنگین هنرمندان مسلمان در همین آماده‌سازی و بیدارگری و آشتی و آشنایی آدمی با خداست. پیام معنوی هنر و کارکرد معنوی مهم آن همین است: زنده نگه داشتن آرمان‌های والا و هدف حیات و ارتباط بشر با خدا در روزگار مرگ ارزش‌ها و هجوم و غلبه مادی‌گری، اهرمن خویی و بدسگالی، احیای روحیه ایثار در روزگار سودپرستی و بهره‌کشی و سرمایه‌سالاری. هدفمند ساختن زندگی در مقابل امواج سهمگین نیست انگاری و الحاد و دور شدن از خدا. هنر اسلامی بازتاب دهنده چنین حقایقی است. این باورهای بنیادین که ارکان هستی‌شناسی، انسان‌شناسی، جهان‌شناسی و معرفت‌شناسی و الهیات اسلامی را تشکیل می‌دهند؛ در هنر اسلامی باید تجلی داشته و بروز و ظهور یابند و گرنه آن هنر، اسلامی نخواهد بود (Anoshirvani, 2015, 2018).

هنر اسلامی در جهان معاصر می‌تواند کارکردهای ارزشمند و شگفت‌آوری از خود بروز دهد که بشر معاصر سخت بدان‌ها نیازمند است. نمایاندن زشتی‌ها، کژی‌ها و ناراستی‌ها، بیدارسازی جامعه و عبرت آموزی به انسان‌ها برای تصحیح مسیر حرکت و شیوه زندگی‌شان، هدایت فرد و جامعه به سوی رستگاری، سعادت و کمال، آموزش جامعه و کمک به ارتقای فرهنگ و بینش و آگاهی افراد و جوامع، ایجاد بهجت و انبساط و انگیزختن سرور و نشاط در آدمی که اسیر افسردگی و غم‌های حقیر است، انگیزش امید و عشق به هموعان و ولع کار و تلاش و خدمت به دیگران، تمرین سعه صدر و تحمل و شکیبایی، پایداری در برابر مشکلات، ظلم ستیزی و نقادی و اعتراض درس بزرگواری و کرامت و عزت نفس، ایثار و عفو و برابری و مبارزه برای عدالت، هنر اسلامی و هنرمند اسلامی در همه این زمینه‌ها و موضوعات می‌تواند کارکرد مؤثر و نقش چشم‌گیری داشته باشد (Anoshirvani, 2015, 2018).

در جامعه مدرن و شرایط پست مدرن و ظهور فلسفه‌های الحادی، هنر اسلامی نقشی رهایی بخش نیز دارد. هنر اسلامی باید و می‌تواند در جهان مدرن به زندگی آدمی معنا و هدف ببخشد و پیام‌آور و الهام بخش نوع‌دوستی، برابری، عدالت، لطف و رحمت و انس و قرب و حضور حق باشد. این هنر می‌تواند با مایه‌های عمیق و غنی معنوی‌ای که در اختیار دارد و با پشتوانه مبانی متقن فکری و بنیان‌های استوار اعتقادی از روان انسان غبارآلود سرگشته در تیه حیرانی و روزمرگی و اسیر هوای نفس غفلت‌زدایی کند و او را از درون و برون آزاد سازد. می‌تواند به درون تیره انسان ظلمت زده در بند روزگار ما نور رستگاری و فروغ رهایی بتاباند و از او جهل زدایی کند و وی را به ساحت

شکوهمند حضور بکشاند. حضور در آستان جانان و احساس لطیف پذیرفتگی. این رسالت مهم هنر اسلامی در دنیای معاصر است (Pazuki, 2016).

مؤلفه‌های هنر ایرانی - اسلامی

آثار هنری تولید شده در عصر حاضر هم به لحاظ ساختاری هم از منظر مفهومی و بصری با آنچه پیشینیان ما از آن به عنوان صنعت یا صنعت یاد می‌کردند فاصله‌ی زیادی دارد هنرهای اسلامی کهن جنبه‌ی زیبایی شناختی صرف نداشتند بلکه وجه کاربردی بودن آن‌ها مورد توجه بوده است. امروزه نیز با توجه به تعاریف هنر اسلامی و همچنین نگاهی متفاوت به معاصر سازی این هنرها صرفاً تزئینی نبوده و به بخش کارکردی آن نیز توجه شده است ولی بُعد زیبایی شناسی آن بیشتر مورد توجه است. در واقع هنر ایرانی-اسلامی معاصر نوعی نماد فرهنگ ما محسوب می‌شوند؛ بنابراین این مسئله تا حد زیادی بر مبانی فکری تولید این آثار تأثیر گذاشته است. از سوی دیگر گسترش ارتباطات نیز در تغییر سیستم تولید آثار هنر ایرانی-اسلامی نقش دارند. با توجه به تحلیل مبانی نظری و تعاریفی که امروزه برای این هنرها ارائه می‌گردد؛ شاهد تفاوت‌هایی اساسی با بنیان‌های نظری اصیل آن وجود خواهد داشت و هنر ایرانی-اسلامی نیازمند بازتعریفی در چارچوب مؤلفه‌های معاصر و در عین حال مبتنی بر ارزش‌های دینی و سنتی خود هستند. بر این اساس هنر ایرانی-اسلامی علاوه بر مواردی چون وابسته بودن به جهان بینی اسلامی، رمزپردازانه و نمادپردازانه بودن، بُعد کاربردی، فرم تجریدی، توجه به مفهوم کشف و شهود، تنزیه و تشبیه، عدم فردیت هنرمند تحقق درونیات هنرمند و رفع نیاز روحی مخاطب به مباحث فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، ارتباطی نگاهی ویژه دارد (Tavasoli, 2016).

هنر ایرانی-اسلامی معاصر به لحاظ بصری برگرفته اساس و ارزش‌های هنر اسلامی و از منظر ساختار و حتی به لحاظ سبک دچار تغییراتی اساسی شده است. این تغییرات با توجه به ظهور پدیده‌هایی نوین در عرصه‌ی زندگی انسان اجتناب ناپذیر بوده است. مسئله‌ای حائز اهمیت، نقش این هنرها در شناخت فرهنگ ایرانی اسلامی است و هجوم فرهنگ‌های بیگانه، در حین معرفی آن به جهان و ایجاد ارتباطات بینافرهنگی نمادی از هویت دیرینه‌ی ملی و دینی ایرانی است. مسئله دیگر بُعد اقتصادی و سیاسی آن و نیز بر اهمیت صیانت از این هنرهای دینی و سنتی است. بر این اساس، مؤلفه‌های هنر ایرانی-اسلامی از منظر معاصر را بر اساس مواردی چون دارا بودن رویکرد معاصر، نگاه زیباشناسانه و توجه کمتر به مبحث صنعت و کاربردی، ریشه‌دار در باور و فرهنگ ایرانی، توجه به فرم و مولفه‌های بصری، معاصر سازی ساختار اثر می‌توان بیان کرد (Robertson, 2008).

مطالعه‌ی تطبیقی مؤلفه‌های جهانی شدن و هنرهای ایرانی - اسلامی

جهانی شدن می‌تواند تأثیرات بسیاری بر هنر یک کشور داشته باشد و بر این اساس دستاوردهای مهمی نیز به همراه خواهد داشت؛ توجه به بُعد اقتصادی و بسامد آن پیشرفت اقتصاد کشور، تحول در امکان صادرات گسترده و همچنین معرفی آثار در بازارهای جهانی (حراجی‌هایی چون حراج کریستی و حراج تهران)، علاوه بر آن ارائه این آثار در بینال‌ها، جشنواره‌ها و نمایشگاه‌های بین‌المللی سبب معرفی فرهنگ ایران و اسلام خواهد شد. توجه به بُعد سیاسی و جلب کردن توجه‌ها به آثار ایرانی-اسلامی، از سوی دیگر نقش ارتباطات که امکان معرفی گسترده هنرهای معاصر ایرانی-اسلامی را به سایر فرهنگ‌های دنیا به شکلی فراگیرتر فراهم آورده است. بنابراین با توجه به پیشرفت‌های پیوسته تکنولوژی، شاهد ارتباطات جهانی، معاملات مالی و بازاریابی جهانی و سایر فعالیت‌های فرامرزی خواهیم بود که از تبعات اصلی جهانی شدن است (Rezaei Esfahani, 2008).

مفهومی که از معاصر سازی هنر ایرانی- اسلامی متبادر می‌شود بر این اساس دیگر کاملاً سنتی نیست و به لحاظ ساختاری، هم از منظر بصری و نیز از لحاظ کارکردی با آنچه پیشینیان ما از آن به عنوان هنر ایرانی- اسلامی نام می‌بردند فاصله‌ی زیادی دارد. هنر ایرانی- اسلامی غیر معاصر جنبه‌ی تزئینی و زیبایی شناختی صرف نداشتند بلکه وجه کاربردی " آن مورد نظر و مهم تلقی می‌شده است. امروزه به واسطه‌ی وجود تولیدات انبوه صنعتی غالب دیگر این هنر صرفاً تزئینی است و وجه کاربردی آن مورد نظر نیست. تفکر جهانی شدن و گسترش ارتباطات در تغییر سیستم تولید آثار هنر نیز تاثیر گذاشته است. بحث هنرمند و هنر به ظهور رسانده جنبه‌های دیگری چون فرهنگی، سیاسی را در بر می‌گیرد و نه تنها جامعه بومی بلکه بحث جهانی را (با توجه به گسترش تکنولوژی و ارتباطات) در بر می‌گیرد. مواردی که در معرفی آثار کمتر به آن اشاره شد از جمله هنرهای نمایشی و موسیقی که نقش بسیار مهمی در بحث معاصر و همین‌طور جهانی شدن دارد و نمی‌توان از آن غافل شد؛ چون معرف فرهنگ، سیاست و ایران است و علاوه بر معرف بودن، تاثیرگذاری شگرفی در جامعه جهانی دارد و این امری اجتناب ناپذیر خواهد بود (Gol Mohammadi, 2008).

تمایزات مؤلفه‌های ساختاری و بصری در معاصر سازی

تعریف هنر از دیدگاه دینی و دیدگاه معاصر تفاوت‌هایی دارند که این تفاوت‌ها ریشه در جهان بینی آن‌ها دارد. هنرهای ایرانی- اسلامی معاصر ایران به عنوان یکی از شاخه‌های اصلی هنرهای معاصر شناخته می‌شود و گاهی نیز با نگاه دینی مورد تحلیل قرار می‌گیرد. بر این اساس در بسیاری از وجوه این دو رویکرد کاملاً در تضاد با یکدیگر هستند. فرازمانی و فرامکانی، مقبولیت عام و مخاطب خاص، تعلیم و تعلم به شیوه‌ی استاد- شاگردی و آموزش آکادمیک امروز، بحث کاربردی بودن و نگاه زیبایی‌شناسانه داشتن، منحصر به فرد بودن از جمله موارد مطرح در این حوزه است (Shojaei, 2020).

هنرمند معاصر این توانایی را دارد که با نگاهی متفاوت از این عناصر فرهنگی در ساختاری جدید و غیر کلیشه‌ای و برگرفته از درون خود ارائه کند که اصالت آن را نیز حفظ نماید. بنابراین با عناصر بصری در ساختاری جدید و در عین حال اصیل قرار می‌گیرد. هنرمند ضمن حفظ این اصالت‌ها ملزم به دستیابی به زبانی جهانی برای آثار خود است؛ با توجه به پیشرفت تکنولوژی، دنیای معاصر دنیای ارتباطات و تعاملات گسترده در همه‌ی حوزه‌ها است؛ فرهنگ جهان حاضر انزوا را بر نمی‌تابد و در حین آنکه به دنبال استقلال فرهنگی و هنری محلی- بومی خود است و نمی‌تواند و خارج از اجتناب کردن که ارتباطی با دنیای خارج از جغرافیای خود داشته باشد. هنرمند معاصر دیگر قادر نخواهد بود که چون گذشته کارش را صرفاً با توجه شهود پیش ببرد بلکه باید از دانش زیباشناسانه‌ی امروز و تکنولوژی‌های جدید در هنر نیز آگاهی داشته و بر آن مسلط باشد. بنابراین برخورداری از دانش و علم روز و همزمان آگاهی از ریشه‌ها و اصالت‌های معنوی هنرهای ایرانی اسلامی، لازمه هنرمند معاصر می‌باشد. نمونه‌های آورده شده در پژوهش از آثار به نمایش در آمده در حراج بین‌المللی کریستی است که از هنرمندان ایرانی می‌باشد. این آثار با توجه به هویت ایرانی اسلامی با ساختاری معاصر در یک بازار جهانی به نمایش در آمده‌اند (Malek, 2012)

اثر شکل ۱ از فرهاد مشیری هنرمند ایرانی از سری Numbers، که در آن از خوشنویسی ایرانی اسلامی، ترکیب‌بندی از حروف به عنوان عنصر بصری در ساختاری معاصر قرار گرفته است.

شکل ۱

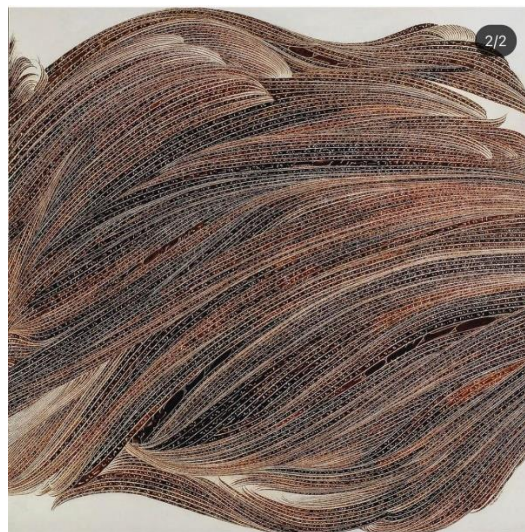
فرهاد مشیری، ۲۰۱۹

اثر شکل ۲ از نصرالله افجه‌ای خوشنویس و هنرمند ایرانی در رویداد کریستی به حراج گذاشته شده است. در این اثر با استفاده از مولفه‌های بصری و محاسبات دقیق ساختاری از فرم‌های خوشنویس که از دیرباز جزء اصلی هنر اسلامی بوده است، ترکیب زیر خلق شده است.

شکل ۲

نصرالله افجه‌ای، ۲۰۱۵

اثر شکل ۳ از منیر شاهرودی فرمانفرمائی‌ان به عنوان هنر مدرن و معاصر ایران، به دلیل سبک منحصر به فرد و پیشرو است که از کانسپت‌های ایرانی-اسلامی ترکیبی مدرن آفریده است. در این اثر از فرم‌های هندسی و متریال سنتی ایرانی-اسلامی استفاده شده است و با توجه به مولفه‌های بصری ساختاری معاصر ایرانی بوجود آورده است، که برگرفته از فرم فروهر الهام گرفته است.

شکل ۳

منیر فرمانفرمایان، ۲۰۱۹، بدون عنوان (بال‌های فروهر، زرتشت)

اثر شکل ۴ از پرویز تناولی، که در سال ۲۰۱۶ در حراج کریستی ارائه شد. در مجموعه آثار هیچ با توجه به فرم‌ها و قوس‌ها و همچنین خوشنویسی ایرانی هنرمند سعی داشته فرمی ساده، انتزاعی و معنادار بسازد. توجه به هیچ از شعرهای مولانا نشأت می‌گیرد. این مجموعه آثار با توجه به هنر ایرانی-اسلامی نگاهی معاصر در خود دارد.

شکل ۴

پرویز تناولی، مجموعه هیچ، ۲۰۱۶

اثر شکل ۵ از جعفر روح بخش هنرمند ایرانی است که با ترکیب‌بندی پویا، با استفاده از اشکال هندسی، فرم‌های انتزاعی، رنگ‌های ایرانی اثری معاصر خلق کرده است. توجه او به خطوط ظریف و رنگ‌های ایرانی، نمایشی از هنر ایرانی-اسلامی است که ساختاری متفاوت پیدا کرده است.

شکل ۵

جعفر روح بخش، ۲۰۱۹

اثر شکل ۶ از تیمو ناصری از هنرمند ایرانی است که در حراج کریستی به نمایش درآمد. این هنرمند با توجه فرهنگ بصری از بافت اسلامی الهام گرفته و با استفاده از فرم‌های هندسی و متریالی چون آینه ساختاری معاصر می‌آفریند. منبع اصلی الهام او از طاق کاری‌های زینتی معماری ایرانی، مقرنس‌ها و تزئینات مساجد نشأت می‌گیرد.

شکل ۶

تیمو ناصری، ۲۰۱۹

معاصر سازی هنر ایرانی اسلامی و جهانی شدن از دیدگاه آنتونی گیدنز

آنتونی گیدنز مقوله را در دو مفهوم جهانی شدن، یکپارچگی و شدیددی روابط اجتماعی آورده است (Giddens, 2008). پدیده جهانی شدن تحت تاثیر شگرف در زمینه ارتباطات قرار دارد که تمامی ابعاد زندگی انسان معاصر را در سراسر جهان تحت تاثیر قرار داده است، بطوریکه عناصر فرهنگی جهانی به زندگی شخصی اجتماعی انسان‌ها نفوذ کرده است. بر اساس این دیدگاه ما در جهانی زندگی می‌کنیم که امواج تحرک بشری به هر سوئی گرایش دارد، بی‌آنکه کسی بتواند خود را بر آن مسلط بداند؛ انسان معاصر در برابر جهانی قرار دارد که با شتاب در حال گذار است و خارج از کنترل و اراده انسان است. از دیدگاه گیدنز جهانی شدن با قدرت پیش می‌رود و در حال شکل دادن دوباره زندگی پر مخاطره امروز است. گیدنز منشاء این فرآیند را جهان غرب که با سلطه آمریکا آمیخته شده است می‌داند و اذعان دارد که این غرب‌گرایی یک طرفه نیست و تاثیری دو جانبه دارد. دو نگرش پدیده جهانی شدن بر حاکم است؛ نگرشی که در آن به پدیده شک و تردید نگاه می‌کند و آن را مخرب می‌داند و دوم نگرشی که آثار مثبت در سطح جهان مهم می‌داند. گیدنز علیرغم انتقاداتی که بر جهان وارد می‌داند اما از طرفداران میانه رو این پدیده است (Tahidi Fam, 2008). از دیدگاه وی جهانی شدن یک تجربه جدید تاریخی انسانی، همراه با تغییرات انقلابی است (گیدنز، ۱۳۸۰: ۲۹). این پدیده از حد و مرز اقتصاد فراتر می‌رود و به فضاهای سیاسی، علمی و فرهنگی ورود می‌کند. از نظر گیدنز این پدیده تحت تاثیر متقابل نظام‌های سرمایه‌داری، بین‌المللی، ملی و جهانی قرار دارد که با هم در تقابل و رقابت هستند.

مفهوم دیگری که گیدنز به عنوان مرحله‌ای از جهانی شدن به آن اشاره دارد استمرار معکوس است. بر اساس این مفهوم، جهانی شدن این فرصت را به کشورهای در حال توسعه می‌دهد تا از منابع فنی و اطلاعاتی کشورهای پیشرفته استفاده کنند، که البته ممکن است برای برخی از کشورها زیانی موقت را به همراه داشته آورد که این حالت دائمی نیست. از نظر گیدنز جهانی شدن ویژگی پیشرفته‌ترین مرحله فرآیند مدرنیته است؛ از این رو شناخت عوامل و علل جهانی شدن، مستلزم آگاهی از فرآیند شکل‌گیری و تداوم مدرنیته است. انسان امروز در یک واقعیت اجتماعی تحول یافته تحت تاثیر مدرنیته زندگی می‌کند، این فرآیند هم به نظام‌های گسترده جهانی و هم به بسترهای محلی ارتباط می‌یابد. جهانی شدن با توجه به مدرنیته، یعنی کنش از دور که به واسطه فضا و زمان ممکن شده است. مدرنیته ذاتاً پدیده‌ای جهانی است و این از اساسی‌ترین ویژگی‌های آن است (Gol Mohammadi, 2008).

جهانی شدن به معنای در هم گره خوردن رویدادها و روابط اجتماعی سرزمین‌های مختلف با جوامع محلی است. از پایه‌های اساسی استدلال گیدنز تقابل جهانی و محلی است. از نظر او وجوه بسیاری زندگی مردم جهان را تحت تاثیر قرار می‌دهد. جهانی شدن شکل جدیدی از وابستگی و آگاهی جهانی است که نظارت بازانديشانه و آگاهانه بشر را به بار می‌آورد و بر کردارها و آداب اجتماعی تاثیر می‌گذارد. جهانی شدن فرآیندی است که روابط اجتماعی را در سطح جهانی قدرت می‌بخشد و بر این اساس وقایع محلی تحت تاثیر حوادث و موقعیت‌های جغرافیایی قرار دارد و این تاثیرگذاری دوسویه است. همان روابطی که موقعیت‌های مکانی دور از هم را با هم پیوند می‌دهد و رویدادهای محلی را تحت تاثیر رویدادهای دیگر با فاصله‌های زمانی و مکانی قرار می‌دهد (Pazuki, 2016).

در جدول ۱ تحلیل هنر ایران-اسلامی معاصر از دیدگاه گیدنز و به تحلیل جهانی شدن هنر ایرانی-اسلامی و دیدگاه گیدنز پرداخته

می‌شود.

جدول ۱

تحلیل جهانی شدن هنر ایرانی-اسلامی و دیدگاه گیدنز

تجزیه جهانی سازی از دیدگاه گیدنز	اثر
<p>از دیدگاه گیدنز جهانی شدن، یکپارچگی و شدیدی روابط اجتماعی و شدیدی را در بر می‌گیرد. بر اساس این دیدگاه ما در جهانی زندگی می‌کنیم که امواج تحرک بشری به هر سویی گرایش دارد.</p> <p>از دیدگاه گیدنز جهانی شدن Global با قدرت پیش می‌رود و در حال شکل دادن دوباره زندگی پر مخاطره امروز است. گیدنز منشاء این فرآیند را جهان غرب که با سلطه آمریکا آمیخته شده است می‌داند و اذعان دارد که این غرب‌گرایی یک طرفه نیست و تأثیری دو جانبه دارد. بر این اساس تولید آثار هنری با عناصر ایرانی و ساختاری معاصر می‌تواند فذهنگ و هنر ایران را به دنیا منتقل نماید و همین‌طور هنر دیگر کشورها را به ایرانیان.</p>	
<p>بر اساس نظریات گیدنز همانطور که یک تجربه تاریخی انسانی با تغییرات انقلابی همراه است، پس حضور هنرمندان ایرانی در رویدادهای فرهنگی جهانی هنر معاصر نشان از تغییرات اساسی است که از پدیده اقتصاد فراتر رفته و به فضاهای سیاسی، اجتماعی، فرهنگی نفوذ پیدا می‌کند.</p>	
<p>از این دیدگاه این پدیده تحت تأثیر متقابل نظام‌های سرمایه‌داری، بین‌المللی، ملی و جهانی قرار دارد که با هم در تقابل و رقابت هستند. رویداد حراج کریستی از جمله رویدادهایی است در سطح بین‌المللی برگزار می‌گردد ولی در آن آثار با توجه به پیشینه ملی خود به نمایش گذاشته می‌شوند و در سطح جهانی مطرح شده تحت تأثیر مستقیم نظام‌های سرمایه‌داری جهانی قرار دارد.</p>	
<p>جهانی شدن این فرصت را به کشورهای در حال توسعه می‌دهد تا از منابع فنی و اطلاعاتی کشورهای پیشرفته استفاده کنند، به طور مثال کشورهایی چون ایران می‌توانند با نمایش آثار خود از شرایط فروش آثار باقیمت-های بسیار بالا بهره مند شود و علاوه بر بعد فرهنگی و معرفی هنر ایرانی اسلامی از نظر اقتصادی نیز بسیار سودآور است.</p>	
<p>از نظر گیدنز جهانی شدن فرآیندی است که روابط اجتماعی را در سطح جهانی قدرت می‌بخشد؛ همانطور که هنر ایرانی اسلامی در بازارهای مختلف دنیا میتواند موجبات ایجاد روابط اجتماعی در سطح جهانی شود و بر این اساس ساخت آثار با توجه به سبقه و پیشینه تاریخی، فرهنگی و جغرافیایی می‌تواند تحت تأثیر حوادث و موقعیت‌های جغرافیایی قرار گیرد و این تأثیرگذاری دوسویه است همانند معاصر سازی. در این موارد یک آثار هنری ایرانی با استفاده از عناصر ایرانی و فرهنگ بومی می‌تواند که در موقعیت‌های مکانی دور از هم را با هم پیوند می‌دهد و باعث پیشرفت در ابعاد اقتصادی و فرهنگی باشد.</p>	
	

نتیجه‌گیری

میل به پیشرفت، در ذات هر فرهنگ، اندیشه و تمدنی وجود دارد براین اساس، می‌توان مشاهده نمود که در طول تاریخ ایران فرهنگ‌ها و تمدن‌ها، متناسب با شرایط و دقت در اندیشه و عمل تلاش داشته‌اند تا در مسیر توسعه قرار گیرند که امروزه در روند جهانی شدن قابل ملاحظه است، در عرصه هنر و فرهنگ نیز مشاهده می‌شود. بسیاری از آثار و مکاتب هنری، از مرزهای جغرافیایی، فرهنگی و اجتماعی

که در آن متکون شده بودند، گذر نموده و جهانی شدند. هنر ایران از پتانسیل اقتصادی بالایی برخوردار است به طوری که می‌تواند در افزایش تولید ناخالص ملی نقش مهمی داشته باشد. موضوع هویت‌های فرهنگی در شرایط کنونی جهانی شدن علاوه بر اهمیت نظری، دارای اهمیت راهبردی و سیاسی نیز است. برخی از نویسندگان، از پایان هویت فرهنگی سخن می‌گویند و بر این باورند که سوپر مارکت فرهنگی جهانی با عرضه کالاهای فرهنگی و رسانه‌ای متفاوت، جای عناصر فرهنگی محلی را می‌گیرد و هویت فرهنگی به هویت بازار تبدیل می‌شود خواهد شد. فرهنگ، دیگر با ملیت و سنتی که فرد بدان تعلق دارد، تعریف نمی‌شود بلکه به عنوان سبک زندگی، با ذوق و سلیقه شخص و انتخاب‌های فردی در یک بازار متنوع رابطه دارد. احساس پیوستگی به یک ملت یا سنت، با ایده انتخاب آزاد در اقتصاد بازار جایگزین می‌شود. برخی دیگر بر این عقیده‌اند که فرهنگ دارای جنبه‌هایی است که تا حد زیادی در مقابل فرایند کالایی شدن و گسترش بازارهای جهانی مقاومت می‌کند. زبان‌ها، مناسبات شخصی و پیوندهای مذهبی، قومی و سیاسی در برابر گسترش فرهنگ یکپارچه جهانی ایستادگی می‌کنند جهانی شدن فرهنگی بر فرهنگ عامه و فرهنگ سیاسی تأثیر می‌گذارد.

با توجه به معاصر سازی مؤلفه‌های ساختاری و بصری هنرهای ایرانی- اسلامی و تطبیق آن با مؤلفه‌های جهانی شدن، شاهد حضور آثار هنری معاصر در جشنواره‌ها و گالری‌ها و حراجی‌های بین‌المللی هستیم. هر چند موانعی مانند تحریم توسط دولت‌های غربی وجود دارد ولی هنر ایرانی- اسلامی جایگاه خود را در اقتصاد و سیاست جهانی پیدا کرده است. با توجه باینکه معاصر سازی هنر ایرانی- اسلامی را بر اساس ویژگی‌های معاصر ارائه می‌کند نه ویژگی‌های سنتی. بنابراین هنرمندان معاصر تلاش خود را در توجه به مؤلفه‌های معاصر سازی داشته و تلاش بر حضور فعال در پدیده جهانی شدن را دارند. هنر ایرانی- اسلامی از جمله شاخص‌هایی است که در جهانی شدن نقش مهمی دارد و مبین این است که هنر نقش مهمی در پدیده جهانی شدن را دارد.

امروزه باتوجه به پیشرفت تکنولوژی و ارتباطات در سطح جهانی ایران از این قافله عقب نمانده و همراه با این پیشرفت از بسترهای مجازی نهایت استفاده را می‌کند. به طور مثال می‌توان به گالری‌های آنلاین اشاره کرد. شناسایی فرصت‌های مهم برای به ظهور رسیدن هنرهای سنتی ایرانی همچون صادرات این محصولات و معرفی این هنرها در مجامع بین‌المللی باعث روابط سیاسی و فرهنگی و شکوفائی اقتصادی برای کشور خواهد بود. همچنین معرفی کشور ایران به عنوان کشوری دارای سابقه تاریخی و هنری که به تبع آن به صنعت توریسم کمک خواهد شد و گشایش درب‌های فرهنگ و هنر ایران به جوامع و ملت‌ها و تبادل فرهنگی و اقتصادی و سیاسی را به همراه خواهد داشت.

نتایج پژوهش حاضر نشانگر آن است که جهانی سازی از دیدگاه گیدنز، به دلیل تعاملات و ارتباطات با توجه به رویدادهای مختلف فرهنگی هنری جهانی و همین‌طور بسترهای ظهور آثار به صورت مجازی ممکن است ولی مخاطراتی را نیز ممکن است در بر داشته باشد. جهانی شدن نیاز به حرکت به سوی پیشرفت و تعاملات با دنیا دارد که در پی آن هنر اسلامی ایرانی شناخته خواهد شد و هنری با هویت ایرانی و متناسب با امروز، معاصر سازی شده می‌تواند در این راستا در روند صحیح این حرکت تاثیرگذار باشد. استفاده از مؤلفه‌های بصری و ساختاری ایرانی با نگاهی معاصر از جنبه‌های مهم جهانی سازی هنر ایران است.

بنابراین تلاش برای ایجاد جهانی یکپارچه، همگون و بدور از کثرت‌گرایی و چندگانگی در بحث هنر قابل انجام بوده و می‌تواند علاوه بر ارتباطات فرهنگی در سطح جهانی پیشرفت اقتصادی هم به همراه داشته باشد. مردم از هر کشور و جغرافیای با هنر ایرانی- اسلامی آشنا شوند و گستره مرزها درنور دیده شود. بنابراین در راستای جهانی شدن فرهنگی باید شاخصه‌ها و مؤلفه‌های اساسی فرهنگ‌های گوناگون را مد نظر داشت. فرهنگ از این منظر، تمامی تجربیات ارزشمند و خلاق افراد و جوامع و شامل تمامی اندیشه‌ها و سنت‌های عالی و پویا، گفتگوهای تخصصی، آثار و تولیدات صنایع فرهنگی و هنری و شیوه‌های گوناگون ارتباطات است. رسانه‌ها و ارتباطات یکی از تجلیات و ابزارهای عمده

فرهنگی به شمار می‌آیند. بنابراین به نظر می‌رسد معرفی صنایع و هنرهای سنتی و آشنائی افراد محلی و نسل جوان و آینده‌ساز و منطقه‌ای با داشته‌ها و پیشینه تاریخی و هنری خود و شناخت فلسفه وجودی با توجه به فرهنگ اسلامی می‌تواند باعث ارتقا هنرهای سنتی ایران باشد. موضوع هویت‌های فرهنگی در شرایط کنونی جهانی شدن علاوه بر اهمیت نظری، دارای اهمیت راهبردی، اقتصادی و سیاسی است. بعضی از پژوهشگران از پایان هویت فرهنگی سخن گفته‌اند که این دیدگاهی کاملاً افراطی و بدون در نظر گرفتن شرایط زندگی امروزی است و بر اساس این دیدگاه، سوپر مارکت فرهنگی جهانی با عرضه کالاهای فرهنگی و رسانه‌ای متفاوت، جای عناصر فرهنگی محلی را می‌گیرد و هویت فرهنگی به هویت بازار تبدیل می‌گردد؛ فرهنگ، دیگر با ملیت و سنتی که فرد بدان تعلق دارد، تعریف نمی‌شود بلکه به عنوان سبک زندگی، با ذوق و سلیقه شخص و انتخاب‌های فردی در یک بازار متنوع رابطه دارد. احساس پیوستگی و وابستگی به یک ملت یا سنت، با ایده انتخاب آزاد در اقتصاد بازار جایگزین می‌شود.

در صورتی که با توجه به پژوهش انجام گرفته دنیای امروز، دنیای رابطه فرهنگ‌ها است که با توجه به ارتباطات گسترده این امر غیرقابل اجتناب است بلکه می‌توان از آن در جهت پیشرفت اقتصادی استفاده نمود. اگر جهانی شدن، در نظر نگرفتن مرزها و مکان‌ها و فشردگی زمان باشد، جهان تبدیل به جایی می‌شود که فعالیت‌های سیاسی و اقتصادی در آن پیشرفت فوق العاده‌ای خواهد داشت. باید گفت که با عرضه کالاهای فرهنگی و رسانه‌ای با توجه به حفظ هویت‌ها، هویت محلی از بین نرفته، بلکه نمود جهانی می‌یابد. فرهنگ با هویتی که به آن شکل داده شناخته می‌شود و نیز در یک جهان یکپارچه در نحوه ارتباط و اقتصاد تاثیرگذار است؛ حتی در سبک زندگی جوامع نقش بسزائی دارد، همچون مجموعه‌ای که از هم تاثیر می‌گیرند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

موازن اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازن و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

شفافیت داده‌ها

داده‌ها و مآخذ پژوهش حاضر در صورت درخواست از نویسنده مسئول و ضمن رعایت اصول کپی رایت ارسال خواهد شد.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

References

Anoshirvani, A. (2015). Comparative literature and interdisciplinary studies. In.

- Anoshirvani, A. (2018). The necessity of theoretical framework and research method in comparative literature studies. *Literary Review*, 4(14), 219–222.
- Fischer, E. (2017). *The necessity of art in the process of social evolution* (F. Shirvanlu), Trans.). Tos.
- Giddens, A. (2008). *Consequences of modernity* (M. Talasi), Trans.). Nahr-e-Karzan.
- Gol Mohammadi, A. (2008). *Globalization, culture, identity*. Ney Publishing.
- Malek, N. (2012). A comparative study of the concept of methodology and theory from the perspective of quantitative and qualitative research with an emphasis on theorizing in architecture. *Journal of Comparative Art Studies*.
- Partovi, P. (2017). Basic principles of art criticism and research (1): Qualitative research in art studies with emphasis on data collection methods, content analysis and comparative analysis. *Art Academy Research Journal*(3).
- Pazuki, S. (2016). *The wisdom of art and beauty in Islam*. Art Academy Publications.
- Pertovi, P. (2017). Basic principles of art criticism and research (1): Qualitative research in art studies with emphasis on data collection methods, content analysis and comparative analysis. *Art Academy Research Journal*(3).
- Rezaei Esfahani, M. A. (2008). Methodology of comparative studies in Qur'an interpretation. *Researches of Qur'an and Hadith Sciences, series 13*, 34–56.
- Robertson, R. (2008). *Globalization of social and cultural theories* (K. Poladi), Trans.). Third publication.
- Schulte, J. A. (2008). *A close look at the phenomenon of globalization* (M. Karbasian, Trans.). Scientific and Cultural Publications.
- Shojaei, N. (2020). An introduction to the method of historical comparative analysis in relation to the issue of democracy in Iran. *Iranian Sociology, year, 22, number 3*.
- Tahidi Fam, M. (2008). Discourse of ethics and politics in the paradigm of modernity and postmodernity. *Faculty of Law and Political Science, Number 54*.
- Tavasoli, G. A. (2016). Examining the dominant discourses in the discussion of globalization. *Journal of Social Sciences*, 27, 157–180.
- Tawhidi, M. (2008). Discourse of ethics and politics in the paradigm of modernity and postmodernity. *Faculty of Law and Political Science, Number 54*.